

Husjord anno 1972

Mitt første møte med Husjord.

En fin augustdag for 36 år siden ankom jeg endelig Husjord.

Da var jeg var ung og ganske nyfiken på dette stedet som jeg hadde hørt så mye om. Karsten hadde lenge snakket varmt om Husjord, der han hadde trådd sine barnesko og der han også hadde gått på skole.

Karstens barndomsheim.
Han var født her, på kjøkkenloftet.
Det gang var det ganske vanlig
med hjemmefødsler.

Her hadde han vokst opp sammen med
mamma Bjørg og storebror Svein, og
etter hvert kom også lillebror Erling.
Faren, Karsten, døde bare noen måneder
etter at sønnen Karsten var født.

Vi kom innover i småbåt denne fine høstdagen. Sammen med oss var Bjørg og Erling og min mor Ragnhild, som alle hadde vært med og feiret bryllupet vårt i min hjembygd Misvær.

Men før vi kom til Fornes og kunne gå i småbåten, hadde vi reist i mange timer. Det var få veier som var alfalterte den gang. En hullete grusvei over Hamarøy var en del av reiseopplevelsen. På turen nordover måtte vi over med tre ferger; først Sommerset – Bonåsjøen, så Bognes – Lødingen og til sist Lødingen – Rinøyvåg.

Bjørg hadde for lengst flyttet til tettstedet Lødingen. Det var i 1961 at hun forlot Volden til fordel for et lettere husvære i Breivika i Lødingen. Huset på Volden ble nå benyttet som fritidshus.

Men det var fortsatt noen fastboende her denne sommeren i 1972.

Både i Nerigården og i Oppigården bodde det enda folk. Også Oskar og Haldis bodde her. Men huset på Nordvollen ble benyttet bare på sommeren, for også Asmund hadde flyttet til Lødingen. Han bodde i egen leilighet hos datteren Jorunn og svigersønnen Magnus vinterstid, men ellers i året var han på Husjord.

Om folket og livet på gårdene.

I Nerigården bodde Hagar og Sverre og søstrene til Sverre; Borghild og Liv. I gården der var det også mye feriefolk husker jeg; datteren Marit og hennes familie var kommet fra Bodø, sønnen Lars og hans familie fra Harstad og yngstesønnen Kjell Magne var der også. Men Nerigården er et stort hus med plass til både de fastboende og feriegjestene. Et koselig minne fra denne første turen, var søstrene Liv og Borghilds søndagsturer til brygga. Da var de helgekledd i flotte kåper, og så gikk de arm i arm, de fine frøkner.

I Oppigården bodde Eivind og søsteren Hagar. Jeg husker også at svigerinna deres, Elise var på besøk der denne sommeren.

Elise hadde vært gift med Kåre som drev butikken på Husjord. Hun var utdannet sykepleier, og hjalp til der det trengtes hjelp. Da Karsten kom til verden, var det Elise som var jordmor. Etter at hun ble enke flyttet hun til Hamarøy.

Også hos Oskar og Haldis var det feriegjester, datteren Sigdis var heime med mann og døtre. På Nordvollen hos Asmund, var Jorunn og Magnus og barna deres kommet .

I 1972 var det også kyr i marka, det var krøtterstier, grunder og gjerder rundt omkring. For fortsatt var det noen som drev gårdsbruk. Det var Haldis og Oskar og sannsynligvis også Sverre og Hagar.

Jeg traff Eivind ute på gårdsplassen en dag der han drev på med ljaen, men dette var nok mer som "plenklipping" å regne enn som slåttonn. Også han hadde sluttet med gårdsdrift.

Sannsynligvis var dette siste året at det var noen som drev med gårdsbruk her på Husjord. Jeg ble fortalt at før i tida ble meieriproduktene fra gårdsbrukene sendt med båten til *Aust-Lofoten Meieri* i Svolvær. Som oftest ble det laget smør og ost på gårdene, mer sjelden var det melk som ble sendt. Gårdsdrift den gang var mer som sjølberging å regne; for å sikre mat til eget hushold, og mindre for salg selv om det nok kunne være et verdifullt "tellskjøyt" i husholdningen de gangene man hadde mulighet for å selge noe.

Den gang var det fiske som var hovednæring, jordbruk mer som attåtnæring å regne.

Nede mot naustene hørtes hammerslag. Leonard Sommerset holdt på å rive et lite hus rett ovenfor naustene. Huset som var bygget i 1951, hadde rommet butikken som Kåre en gang hadde drevet, til ca. 1958. Nå hadde "Nybutikken" ikke lenger noen misjon, den måtte bort. Men rivningsmaterialet kom til nytte. I Storfjell, hos Leonard, står ei fin brygge. Gammelbutikken, som hadde stått lengre oppe i bakken (der Arne har septikktanken), hadde ei forhistorie før den "kom" til Husjord. Da det var gruvedrift i Vestpollen (ca.1900 -06), ble det drevet butikk i ei sæterbu der inne. Etter dette, i 1907, ble filialen flyttet til et stabbur på Husjord. (Dette iflg. "*Husjord, et fraflyttet sted i Øksfjorden*" av Mary Ellingsen).

Også postkontor var det den gang, i 1972.

På husveggen til Haldis og Oskar var det et postnummerskilt: *8585 Husjord*.

Her var postkontoret, og Oskar var postmesteren.

Det var båtforbindelse tre ganger i uka.

I god tid før "Toregutt" la til kai, kunne vi se Oskar gå bortover med postsekken i vogna. Med båten kom varer, post og noen ganger også folk.

På ungdomshuset var alt uforandret. Huset sto som det hadde gjort i alle år siden det ble bygget i 1939. Det var i bruk som skole fra høsten 1945 og fram til ca.1965. Ellers ble det brukt til sammenkomster som juletreffest og 17. maifeiring.

(Tomta på Melkerstrand ble for øvrig i sin tid gitt vederlagsfritt av svigermor Bjørg).

Ungdomshuset kommer senere til å ha en sentral rolle for fortsatt å ivareta det sosiale livet og fellesskapet i fjorden.

Jeg fikk vite at det også hadde vært et meget aktivt foreningsliv, hele tre foreninger var det her.

Det var Sanitetsforeningen, Indre Sjømannsmisjon og Redningsselskapet.

Det var de samme personene, i hovedsak kvinnene, som holdt foreningslivet oppe. Og de møttes jevnlig med håndarbeidet og loddsalg. De avholdt basarer og fester og fikk inn penger som de sendte ut til de forskjellige organisasjonene.

Det som først slo meg, og siden skapte masse nysgjerrighet, var at dette bittelille bygdesamfunnet med fem gårder uten veiforbindelse, hadde hatt både skole, butikk og postkontor, ja, til og med ei gate en gang for lenge siden. Den lille veistumpen ned mot naustene og som i dag er mer sti enn vei, kalte de i gamle dager for Sjøgata, iflg. *Gauken* (ungdomslagets avis).

Jeg forsto at Husjord en gang hadde vært senteret i fjorden.

For hit kom de den gang, fra Bjerknes, Sommerset, Rørnes og Normannalen for å gå på skole og for å handle i butikken.

Før ungdomshuset ble bygget, ca. 1939, holdt de skole i privathusene. Da var det egen skole på Sommerset og på Husjord. På Husjord var skola i Nerigården, hos Lars Christensen.

Husjord i vinterdrakt.

Nabotreff

Mitt første møte med nabo Asmund på Nordvollen glemmer jeg aldri.

Han var veldig hyggelig. Han ønsket meg hjertelig velkommen - og så kalte han meg noe så forunderlig som *jomfru Guldora*! Jeg lurte fælt på hva han mente med å kalle meg noe sånt. I bygda der jeg kommer fra er Guldora et kunavn!

Men jeg ble forklart etter hvert at dette var ment som hyggelig gest til den nyankomne og ikke som noe fornærmende.

Asmund ble for øvrig en hyppig kaffegjest hos oss både denne sommeren og somrene etter. En trivelig kar med sixpencen og sneipen på plass, med glimt i øyet og mange gode historier på lager.

Asmund på kaffebesøk.

Å ha tid til naboene og den gode praten rundt kaffebordet betyr mye.

Kaffestund på terrassen.
Jorunn, Magnus, Lars og Karsten

Naturen

Etter hvert oppdaget jeg også all herligheten som vokste i umiddelbar nærhet. Her var masse blåbær i bakkene rett bortafor, moltebærmyra var så nær at vi kunne plukke bæra etter hvert som ho modnet, og tyttebær var det også mye av denne høsten.

Så var det elva, jeg som likte å gå med fiskestanga, var vant med ørretvatn i heimbygda. Her var det kort vei til ei spennende lita elv som etter at det hadde regnet skikkelig, kunne by på storfangst noen ganger. Og så fjorden da, med storsei og torsk, og småseien på Husjordgrunnen. Og - hvis man var særlig heldig – sjørret på Tobysluken.

Men det som slo meg aller mest i dette første møtet med Øksfjorden og Husjord, var den fantastiske naturen.

På vestsida, de høye og steile fjellene med grønne gresstuser helt opp mot toppen. På østsida, de myke og mer avrundete linjene, fjellknausene med småskog og myrland helt opp.

Å være i Øksfjorden innebærer også turer i regn og skittvær, enten det er til fjells, i marka eller i fjorden. For det hender at skodda ”henger seg fast” i fjellene noen dager.

Dette fikk jeg også oppleve på mitt første besøk på Husjord. Egentlig en fin opplevelse det også, bare man er kledd ”for anledningen”.

Møysalen delvis i skodde.

Også fuglelivet her var noe annet enn det jeg var vant med. Her holdt tjelden og måsen oss våken fra grytidlig morgen til langt ut på kvelden. Og så var de så nær oss. Det var et skvalder uten like. Jeg har fått lære disse fuglene å kjenne også på våren, og du verden for et aktivt liv. Særlig tjelden som kommer tilbake år etter år til samme plassen, hvordan de strever med å berge eggene og etter hvert ungene fra alle farene som lurar. Både ørna, oteren og minken er hyppige gjester i fjæra på denne tida, på jakt etter en godbit. Også reven vet hvor matfatet er. Det er et utrolig drama som utspilles i fjæresteinegang på gang, hver vår.

En god opplevelse er det også å gå og rusle langs med fjæra. Med fuglekvitter, sjøskvulp og den herlige lukta av sjø, tang og fjære. Noen ganger finner man spennende ting, som en hjemmesnekret liten trebåt noen har vært uheldig å miste, en kniv, ei blåse, garnkavler og andre ”nyttige” ting. Jo, det bor nok en Espen Askeladd i de fleste av oss på slike turer.

Og så er det stillheten. Å slippe å ha biltrafikken nært inn på seg er en lise for sjel og sinn. Tungvint, ja vel, men det er det faktisk verdt. Roen som senker seg over deg, nærheten til frisk luft og ren natur er uvurderlig.

Dette første møtet med fjorden innebar også turer til Austpollen og Vestpollen. Med bål og kaffekoking på Sætran og Båtneset, ved Forselva og Storelva. Og et fantastisk skue helt innerst i Vestpollen der Møysalen ruver i flott majestet mot nordvest. Kjente og kjære plasser som fortsatt besøkes flere ganger i året, med svartkjel og fiskestang.

Bålkokt kaffe på Forselva

Erling, Karsten og Kjell Magne

På rett sida av Møysalen

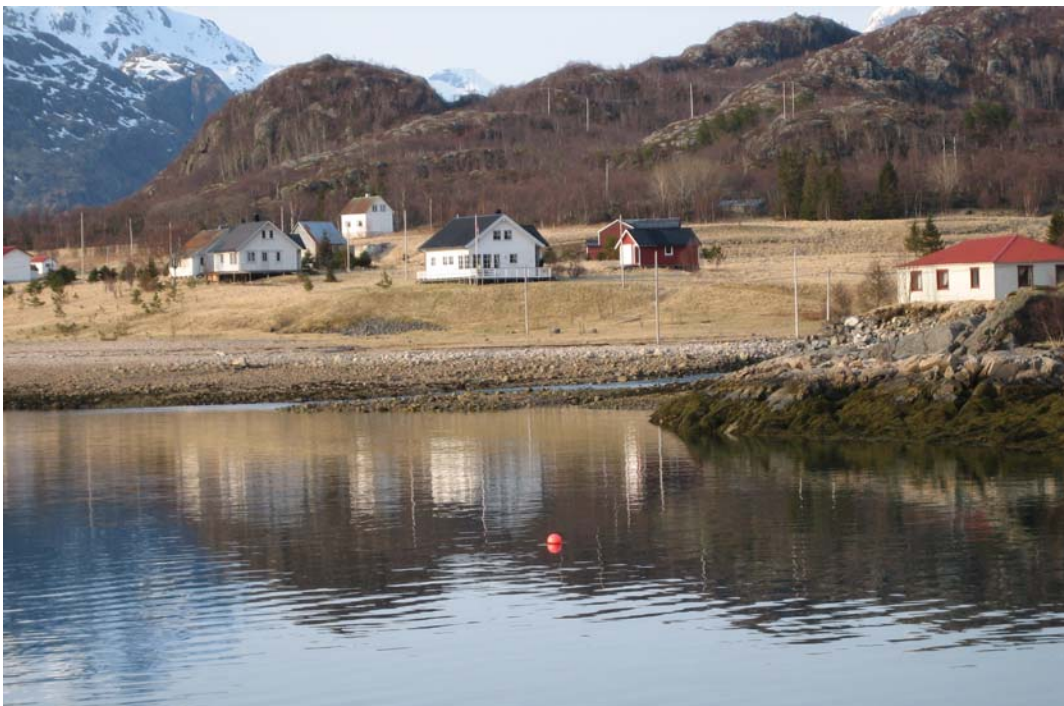

Vestpollen og Møysalen.

Vestpollen. Bålplassen ved Storelva

Dette første møtet med Husjord, fjorden og folkene der ble ikke det siste. Med unntak av 2-3 år, da huset på Volden var utleid i forbindelse med Husjordprosjektet, fra 1976 til 1978, har jeg vært der hvert år og ofte flere ganger i året. Og jeg kommer igjen - som tjelden – hver vår, gang på gang!

Takk for at slike steder fortsatt finnes!

*Bodø, april 2008
Torill Svendsen*